

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ ЗЛОЧИННОСТІ ІМЕНІ АКАДЕМІКА В. В. СТАШИСА

Затверджено

протоколом Вченої ради
Науково-дослідного інституту
вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса
НАПрН України
№ 4 від 27 травня 2020 р.

Введено в дію

наказом директора Науково-дослідного
інституту вивчення проблем
злочинності імені академіка
В.В. Сташиса НАПрН України
від 27 травня 2020 р. № 75

КОДЕКС НАУКОВОЇ ЕТИКИ

НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ ЗЛОЧИННОСТІ ІМЕНІ АКАДЕМІКА В. В. СТАШИСА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

Харків – 2020

I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Кодекс наукової етики (далі – Кодекс) визначає цінності, морально-етичні норми, правила і принципи, якими керуються члени наукової спільноти Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка Сташиса НАПрН України (далі – Інститут).

1.2. Кодекс базується на Європейській хартії дослідників, Берлінській декларації про відкритий доступ до знань у науці та гуманітарній сфері, керівних принципах IAU-MCO (International Association of Universities and the Magna Charta Observatory) щодо інституційного етичного кодексу вищої освіти, Бухарестській декларації етичних цінностей та принципів вищої освіти у Європі.

1.3. Етичні цінності наукової спільноти Інституту й порядок перевірки і розгляду етичних порушень визначаються Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність», іншими нормативно-правовими актами, Статутом Інституту, Правилами внутрішнього трудового розпорядку, наказами й розпорядженнями директора, регламентом роботи комісії з наукової етики та іншими локальними нормативними актами.

1.4. Кодекс не покликаний вирішувати спірних ситуацій, пов'язаних із недобросовісною поведінкою, але в ньому закладаються основи, які сприяють вирішенню таких ситуацій, а також їх запобіганню з урахуванням виконання статутних завдань Інституту.

1.5. У цьому Кодексі поняття й терміни вживаються у такому значенні:

- наукова етика – сукупність встановлених та визнаних науковою спільнотою морально-етичних норм, правил і принципів, які регулюють поведінку та міжособистісні відносини членів наукової спільноти;

- академічна доброчесність – це етичні принципи та визначені законом правила, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час

навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень;

- академічна свобода – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законом;

- діловий етикет – порядок взаємодії і поведінки членів наукової спільноти Інституту під час спільної діяльності, включаючи ділове листування, прийом на роботу, звернення до керівництва тощо;

- конфлікт інтересів – суперечність між приватними інтересами членів наукової спільноти Інституту та їх посадовими обов'язками;

- приватний інтерес – будь-який майновий (комерційний) чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами;

- наукова спільнота - наукові, науково-педагогічні працівники, які працюють в Інституті за трудовим договором (контрактом); здобувачі наукового ступеня доктора філософії та доктора наук, які навчаються в Інституті.

II

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЦІННОСТІ ІНСТИТУТУ

2.1. Члени наукової спільноти Інституту при проведенні діяльності повинні дотримуватися таких основних цінностей:

- академічна доброчесність;
- колегіальність та повага до людської гідності;
- відповідальність;

- академічна свобода;
- відповідальність за використання майна і ресурсів Інституту, повага до навколишнього середовища.

Науковий колектив Інституту формується на засадах неупередженості щодо оцінки професійних досягнень, компетентності та з урахуванням етичних і персональних рис.

2.2. Академічна доброчесність

2.2.1. Члени наукової спільноти Інституту дотримуються академічної доброчесності й активно застосовують цей принцип у науково-дослідницькій діяльності, викладанні, навчанні й наданні інших освітніх і консультативних послуг.

2.2.2. Дотримання академічної доброчесності членами наукової спільноти Інституту передбачає:

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну наукову, науково-педагогічну діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами наукового ступеня доктора філософії та доктора наук;
- об'єктивне оцінювання результатів науково-дослідних робіт та надання навчальних послуг.

Критерієм авторства може слугувати лише реальний творчий внесок у наукову роботу. Неприпустимо поступатися авторством на наукову роботу іншій особі, приймати авторство або співавторство та вимагати його.

2.2.3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами наукового ступеня доктора філософії та доктора наук передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного й підсумкового контролю результатів навчання (до осіб з особливими

освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

2.2.4. Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства;

- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються наукових досліджень чи освітнього процесу;

- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема, під час оцінювання результатів навчання;

- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної наукової чи освітньої діяльності; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- неправомірна вигода – пропозиція, обіцянка, надання чи одержання без законних на те підстав грошових коштів чи іншого майна, переваг, пільг, послуг, нематеріальних активів, будь-які інших вигод нематеріального чи негрошового характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів наукового ступеня;

- надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

- вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

2.2.5. Відповідальність за порушення академічної доброчесності

За порушення академічної доброчесності члени наукової спільноти Інституту можуть бути притягнені до юридичної відповідальності з підстав та у порядку, передбаченими чинним законодавством України. Окрім того, до наукових працівників Інституту можуть бути застосовані такі заходи академічної відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;

- позбавлення присвоєного вченого звання;

- відмова у присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;

- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів;

- позбавлення права виконувати обов'язки наукового керівника (консультанта) на строк до трьох років.

При вчиненні особою, яка виконує обов'язки наукового керівника (консультанта) порушення академічної доброчесності, питання щодо заміни його здобувачеві вирішується директором Інституту з урахуванням конкретних обставин та думки самого здобувача.

За порушення академічної доброчесності здобувачі наукових ступенів можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня;

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із Інституту;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих Інститутом пільг з оплати навчання.

2.2.6. Члени наукової спільноти повинні діяти справедливо й законно, проводячи свою діяльність як в Інституті, так і за його межами, приймати рішення відповідно до законів та інших нормативно-правових актів.

2.3. Колегіальність і повага до людської гідності

2.3.1. Члени наукової спільноти Інституту керуються принципами академічного співробітництва й чесної конкуренції, проводячи дослідження, виконуючи організаційні та посадові обов'язки.

2.3.2. Толерантність і повага до людської гідності є одним із основних принципів спілкування в науковому середовищі.

2.3.3. Члени наукової спільноти дотримуються принципів рівності, справедливості, рівних можливостей, уникають і не допускають жодної форми дискримінації, фаворитизму, персоналізації, переслідування, сексуальних домагань, зловживання службовими повноваженнями.

2.3.4. Члени наукової спільноти Інституту захищають конфіденційну інформацію, пов'язану з науковою діяльністю Інституту, та персональними даними інших її членів. Вимога конфіденційності не може перешкоджати розгляду випадків академічної недоброчесності або можливих порушень, який здійснюється компетентними комісією, створеною в Інституті, чи державними органами.

2.3.5. Скарги і заяви, отримані Інститутом, розглядаються об'єктивно, неупереджено, прозоро й відповідно до встановлених строків.

2.4. Відповідальність

2.4.1. Члени наукової спільноти Інституту, реалізуючи принципи етичної поведінки, створюють не лише особисту репутацію, але й стандарти професійної доброчесності й позитивного іміджу Інституту.

2.4.2. Члени наукової спільноти Інституту у своїй діяльності повинні враховувати потреби держави й суспільства, бути соціально відповідальними, підтримувати відкритий доступ до знань та інформації, за необхідності публічно оголошувати результати своїх дослідницьких робіт.

2.4.3. Кожен член наукової спільноти Інституту використовує ввічливу мову спілкування, у тому числі в публічних виступах (включаючи інтернет-видання, ведення блогів, пости, коментарі тощо).

2.4.4. Кожен член наукової спільноти Інституту висловлює повагу до всіх працівників Інституту, підтримуючи належний зовнішній вигляд. Зухвалий, неохайний зовнішній вигляд науковців та здобувачів наукового ступеня є неприйнятним.

2.4.5. Члени наукової спільноти Інституту у відносинах з іноземними партнерами, чи розвиваючи проекти міжнародної співпраці, представляють і захищають інтереси Інституту.

2.4.6. Члени наукової спільноти Інституту не мають права використовувати назву Інституту за обставин, які негативно впливають на його престиж і завдають шкоди громадській та діловій репутації.

2.5. Академічна свобода

2.5.1. Інститут у своїй діяльності втілює принцип свободи вираження поглядів на дослідження, навчання та думки.

2.5.2. Члени наукової спільноти Інституту зобов'язані прагнути до знань, поширювати свій досвід і отримані знання.

2.5.3. Члени наукової спільноти Інституту поважають погляди та переконання кожного працівника Інституту.

2.5.4. Члени наукової спільноти Інституту сприяють критичному мисленню, свободі вираження поглядів, розвивають можливості для участі в дискусіях і дебатах.

2.5.5. Члени наукової спільноти Інституту поважають гідність кожного працівника Інституту, не допускають дискримінації, нечесності або зловживання службовими повноваженнями у їх відносинах.

2.6. Відповідальність за використання активів і ресурсів, повага до навколишнього середовища

Члени наукової спільноти Інституту повинні:

2.6.1. Правильно використовувати й берегти майно Інституту.

2.6.2. Захищати права інтелектуальної власності Інституту.

2.6.3. Використовувати ресурси Інституту, робочий час працівників, обладнання, послуги та фінансування виключно для виконання місії й завдань Інституту.

2.6.4. Визнавати принципи сталого розвитку, відповідально використовувати природні та інші ресурси.

III

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ

3.1. Члени наукової спільноти Інституту повинні:

3.1.1. Не допускати та уникати конфлікту інтересів, що виникає внаслідок особистих стосунків.

3.1.2. Надавати пріоритет науковій й академічній діяльності і зобов'язанням перед Інститутом; приватні інтереси не мають перешкоджати виконанню трудових обов'язків працівника Інституту.

3.2. Ніякі види вдячності, що впливатиме на прийняття рішення, не можуть бути прийняті членом наукової спільноти Інституту.

3.3. У разі виникнення конфлікту інтересів інформувати безпосередніх керівників або Комісію з наукової етики у строк протягом трьох робочих днів.

3.4. Через потенційний конфлікт інтересів член наукової спільноти Інституту повинен відмовитися від прийняття рішення.

IV

КОМІСІЯ З НАУКОВОЇ ЕТИКИ

4.1. В Інституті створюється Комісія з наукової етики – колегіальний орган, який приймає рішення про відповідність дій членів наукової спільноти Інституту вимогам цього Кодексу та розглядає конфліктні ситуації.

4.2. Комісія діє на основі Положення, яке визначає порядок її створення, сферу компетенції, строки повноважень, порядок роботи.

4.3. У разі надходження заяви від члена наукової спільноти Інституту про порушення цього Кодексу комісія перевіряє факти. У випадку їх підтвердження до порушника можуть застосовуватися міри відповідальності, передбачені законами України, цим Кодексом і локальними нормативно-правовими актами Інституту.

4.4. Комісія розглядає пропозиції членів наукової спільноти Інституту щодо вдосконалення Кодексу, виступає з ініціативами щодо внесення змін та виносить їх на затвердження вченою радою.

4.5. Щорічно Комісія проводить аналіз виконаної роботи та надає звіт на затвердження конференції трудового колективу Інституту.

V

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1. Цей Кодекс публікується на офіційному сайті Інституту <http://ivpz.kh.ua>.

5.2. Здобувачі наукового ступеня доктора філософії та доктора наук підтверджують, що прочитали Кодекс, підписуючи договір про навчання.

5.3. Особи, які працюють в Інституті, підтверджують, що вони ознайомлені з вимогами Кодексу, у заяві про прийняття на роботу та поставивши свій підпис у декларації члена наукової спільноти Інституту.

5.4. Зміни й доповнення до Кодексу можуть бути внесені вченою радою Інституту за поданням будь-якого члена наукової спільноти Інституту.

ДОДАТОК 1.**ДЕКЛАРАЦІЯ ЧЛЕНА
НАУКОВОЇ СПІЛЬНОТИ ІНСТИТУТУ
ЩОДО ДОДЕРЖАННЯ НАУКОВОЇ ЕТИКИ**

Цією декларацією я, _____

підтверджую, що ознайомився (-лась) із Кодексом наукової етики Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України та зобов'язуюсь дотримуватися його вимог у науковій діяльності, у процесі навчання, викладання, під час виконання посадових обов'язків.

Дата

Підпис